

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU

Izvršujemo vsakovrsne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE ČELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER

Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXVI.—LETNO XXXVI.

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONEDELJEK), OCTOBER 19, 1953

STEVILKA (NUMBER) 205

Novi grobovi

LOUIS BLAZETIČ

Po šest-tedenski bolezni je preminil v Euclid-Glenville bolnišnici Louis Blazetič, star 50 let, stanujoč na 13624 Lake Shore Blvd., Bratenahl. Rojen je bil v Jugoslaviji in je prišel v Ameriko pred 47 leti. Bil je član društva Mir, št. 142 SNPJ. Delal je kot nadzornik pri Jack & Heintz Co.

Tukaj zapušča soproga Mary, rojena Blazetič, sinova Jerry in John, vnuka, dva brata, Franka v Pittsburghu, Pa., in Johna v Texasu, tri sestre: Mrs. Alice Blatnik v Pittsburghu, Pa., Mrs. Rose Bozic in Mrs. Mary Tworoski ter več sorodnikov. Pogreb se vrši v torek zjutraj ob 8.45 uri iz pogrebnega zavoda Joseph Žele in sinovi, 458 E. 152 St., v cerkev Marije Vnebovzetje ob 9.30 uri in nato na pokopališče Calvary.

MARY GUZELI

V Polyclinic bolnišnici je umrla po kratki in mučni bolezni Mary Guzeli, rojena Strle, stara 61 let, stanujoča na 1090 E. 66 St. Doma je bila iz Sekirščice pri Ljubljani, kjer zapušča enega brata in tri sestre ter več sorodnikov. V Ameriki se je nahajala 41 let in je bila članica društva Vodnikov venec, št. 147 SNPJ in društva sv. Cecilijs, št. 37 SDZ.

Tukaj zapušča soproga Frančka, doma iz Goričane pri Medvodah. Pogreb se vrši v torek zjutraj ob 9.30 uri iz pogrebnega zavoda Joseph Žele in sinovi, 6502 St. Clair Ave., na Calvary pokopališče.

AMELIA REPAR

Pred šestimi dnevi je bila zadata od avtomobila na E. 152 St. in težko ranjena poznana Mrs. Amelia Repar, rojena Turk, priči poročena. Podjetje Dobljenim poškodbam je podlegla v Euclid-Glenville bolnišnici. Bila je vdova. Soprog Frank je umrl leta 1951. Doma je bila od Novega mesta. Delala je za Northfield Outdoor Theater.

Tukaj zapušča brata Johna in več nečakov ter nečakinj. Pogreb se vrši iz pogrebnega zavoda Joseph Žele in sinovi, 458 E. 152 St.

JOHN ZALAZNIK

Po kratki bolezni je umrl na svojem domu John Zalaznik, stanujoč na 1051 E. 70 St. Rojen je bil na Vrhniku in se je nahajjal v Ameriki 45 let. Delal je pri Cyclone Fence Co., zadnjih sedem let pa je bil upokojen. Bil je član društva Cleveland, št. 126 SNPJ.

Tukaj zapušča soproga Rose, rojena Strle in brata Pavla v New Yorku. Pogreb se vrši danes popoldne ob 1. uri iz pogrebnega zavoda Joseph Žele in sinovi, 6502 St. Clair Ave., na Highland Park pokopališče.

FRANK JUH

Včeraj zjutraj je preminil v Marymount bolnišnici Frank Juh, stanujoč na 4340 Green Rd., Warrensville Heights, Ohio. Star je bil 59 let in je bil doma iz Primskove fare pri Litiji, odkorčer je prišel v Ameriko pred 55 (Daleje na 2. strani)

AMERIKA MIRNO IN HLADNO MOTRI Vprašanje Trsta

Varali bi se—in varati samega sebe, ni nikoli pametno—ako ne bi priznali, da je italijanski vpliv v Ameriki znaten. Vzrok za to je več, ampak če bi hoteli stisniti pojaznilo za ta vpliv v nekaj beseda, ki rekli: Zgodovinsko-kulturna tradicija in pa Vatikan. Zavoljo tega pa je tem bolj značilno, da v sedanji napetosti, ki je nastala radi Trsta, oziroma Svobodnega tržaškega ozemlja, ameriška javnost, sodeč po komentarjih v tisku in radiju, na splošno zavzemata stališče stvarnosti, v nobenem primeru pa ni opaziti kakve histerije.

Besnih napadov na stališče Jugoslavije, ki so bili svoj čas tako karakteristični za ameriški tisk, ne glede na vprašanje, za katero je trenotno šlo, v obstoječi napetosti ni. Celo več. Tu in tam se oglašajo rezke kritike za italijansko stališče. Na primer, "Cleveland Press," ki priprava mogočnemu sindikatu Scripps-Howard, je objavil uvodni članek, ki označuje postopanje Italije za-bluf in izsiljevanje, kateremu zapadne sile pod nobenim pogojem ne smejo nastesti. Italijanski ministrski predsednik Pella preti, da bo Italija zapustila NATO, če ne bo dobila vsega, kar zahteva.

Dobro, piše omenjeni časopis, NATO ne rabi Italije, dočim Italija nujno rabi NATO, kajti samostojna Italija brez podpore Zapada je nemogoča. Pella mora to vedeti, in vedeni tudi mora, da zaveznikov ne bo pridobil na svojo, stran s takimi demagagijskimi grožnjami. Če so zapadne sile zavlekale rešitev tržaškega vprašanja, je bil vzrok temu ta, ker so bile zaposlene z večjimi in bolj nujnimi vprašanjimi. A Italija je zadnja, ki bi smela zavoljiti godnjati. Članek "Cleveland Press" zaključuje:

"Vprašanje, komu da gre Trst, bi danes ne bilo na rešetu, če bi se Mussolini ne bil pridružil Hitlerju v njegovem napadu na Zapad. Ako je Italijanom posreči oteti kakšen del tega ozemlja, se smejo smatrati za srečne. S stališča sentimenta je javnost Amerike nekam naklonjena Italiji, ampak nikakor ne toliko, da bi šla v vojno proti Jugoslaviji. Vrhuta tega sedaj tudi ni čas, da bi se ustvarjali novi incidenti. Pella ne bo nikjer dobil podporo, ako bi začel nekaj, kar bi ne mogel končati brez katastrofe za sebe in za Italijo."

Naj k temu pripomimo, da je v soboto pred javnim forumom City kluba v Clevelandu predaval Theodore Andrica, znani novinar omenjenega clevelandskega prideja.

POPLAVA S TELEVIZIJSKIMI APARATI

WASHINGTON, 18. oktobra — Prebivalstvo Združenih držav je narastlo v letošnjem letu do 1. septembra za 2,723,000 ljudi. Združeno državo stejejo trenutno 160,228,000 prebivalstva. Od leta 1950 je prebivalstvo narastlo za 9,095,000 ali za 6%.

Računa se, da je v Združenih državah 47,308,000 samostojnih gospodinjstev, z drugimi besedami družin. Po teh domovih je nameščenih 23,200,000 televizijskih aparatov. V procentih izraženo ima vsaka druga družina tudi aparat. Gre za pravo poplavno gospodarsko in kulturno razvite, tako da je tudi s povpraševanjem po televizijskih aparatih. Prednjači ameriški industrijski vzvod, njemu sledi srednji vzvod, nato obala ob Pacifiku, dokler je ameriški jug tudi v tem pogledu precej zaostal.

V tej številki 23,200,000 niso zapovedeni televizijski aparati, ki so nameščeni po raznih ustanovah, hotelih, restavracijah in

ga dnevnika. Ta predavanja, ki so redno oddajana po radiju, so pomembna clevelandska institucija. Mr. Andrica, ki se je pravkar vrnil iz daljše ture v Evropi, na kateri je med ostalim obiskal tudi Jugoslavijo, in mu je položaj v Trstu dobro znan, je postavil naslednje trditve:

Produkt Trsta še zdaleka ni tako enostaven, kakor si predstavlja povprečen Amerikanec. Res je sicer, da je danes Trst kot mesto 70-odstotno italijanski, a dejstvo je tudi, da je njegova okolina čisto slovenska! Dalje, Amerika in Velika Britanija sta bili zelo nespametni, ker sta v tem času naznani evakuacije zone A, katero naj bi zasedla Italija, kajti znano je, da za zahitev ministriškega predsednika Pelle stojijo italijanski fašisti in monarhisti!

Zarja podala lep koncert

Včeraj popoldne je pevski zbor

Zarja podala svoj jesenski koncert v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave., ob lepem številu posetnikov, ki so prišli na koncert včas krasnemu dnevu, ki naravnovo zvabi ljudstvo na deželo. Vspored je bil skrbno izbran, da je vseboval narodne pesmi in pol-klasične skladbe, kar je občinstvu ugajalo. Poročne o koncertu bo še poročeno.

Iz bolnišnice

Iz bolnišnice, kjer je prestala težko operacija, se je vrnila Mrs. Emily Smerdel, 16004 Parkgrove Ave., kjer se še vedno nahaja pod zdravniško oskrbo. Najlepše se zahvaljuje vsem za obiske, čestitke, darila in kartice, ki jih je prejela. Prijatelji jo sedaj lahko obiščejo na domu.

Vaje društva V boj

Nocjo ob 7.30 uri se vršijo vaje za igro, ki jo poda društvo V boj, št. 53 SNPJ, v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Prosijo se vse, ki imajo vloge,

da pridejo.

Z DOLARIJ ZA VOLITVE!

Končno so v Washingtonu obdelanili, kolikor so stale zadnje predsedniške volitve. Skupno \$23,000,000. Republikanci so potrošili \$13,814,997, demokrati \$6,159,844.

Sestnajst podjetnikov je dalo republikancem \$518,381. Najbolj radiodarni so bili Rockefellerji, ki so dali \$94,000.

Ameriški zakon prepoveduje, da bi posamezna oseba dala v volilni fond več kakor \$5,000. Brehtne glave so prišle na idejo, da družino enostavno porazdelijo. In tako se je zgodilo, da so za volilni fond dali po pet tisoč tudi otroci, ki so bili stari komaj nekaj mesecov.

Eisenhower, sedaj na postovanju po Texasu, žanje svoje uspehe. Mladi farmarji so bili povrašani, kaj misijo o uspehih njegove politike. Nekaj značilnih odgovorov:

Ni pomagal kmetom niti toliko, kolikor je za najbolj čistim nohtom črnega. Toda ker je bil rojen v Texasu, naj mu bo odpuščeno. Eisenhower naj dokaže, kaj pravzaprav misli kmetijski politiki. — Preveč igra golf in preveč je odvisen od večkapitala. — Eisenhower ima prav, vsi drugi so norci.

— Dobro je, da je črtal vojaško obrambni proračun za polovico . . .

Ujetniki se ne udajo!

PANMUNJOM, 18. oktobra — Na nedeljo ni bilo nadaljnje zaslivanja in prigovaranja vojnih ujetnikov, naj se vrnejo domov.

Prejšnjo soboto so komunisti napovedovali 430 Kitajcev, da bi se vrnili domov. Devet od njih se je dalo prepričati, da se povrnejo.

V treh dneh so komunisti napravili poskuse pri 950 Kitajcih in pri 1,000 severnih Korejcih, da jih pregorijo na vrnitev. Le 91 Kitajec se je premisli. Tisoč severnih Korejcev pa sploh ni hotelo na zaslivanje.

Oba komunistična radija, glasnika severne Koreje in Kitajske, zvrčata krivo za neuspeh na "kitajske nacionalistične agente," ki da širijo po taborišču propagando, da naj vojni ujetniki odklonijo vrnitev domov.

Ko gre za trenotek, ko naj vojni ujetniki odidejo na določen prostor k zaslivanju, so običajni pojavi ti-le: Upori, grožnje komunistom, da jih pobijejo, da se bodo povrnili v domovino, toda ko bo prilika, da bodo lahko maščevali nad komunisti.

Poplavna televizija se da primerjati s poplavno radijskimi aparativi, ki se je začela 1930. Tudi tedaj je bila v naslednjih letih vsaka druga ameriška družina opremljena vsaj z enim radijskim aparatom.

Televizijski aparati ni še splošno dostopen ameriškim kmetom. Ti so zadnji, ki ga imajo. Velenjska prednjačija. Tudi delavstvo ga ima rado in se vrtilo takoj za samostojnimi poklici, poslovni ljudmi in uradniki. Kako so pa Združene države

izglasile priporočila.

Po poročilih iz Londona, so

Angleži obsodili napad Judov in

pozvali svoje, kakor tudi tuje

diplomatske strokovnjake na

Srednji vzhod za poročilo.

Tudi tako imenovana Arabska

liga je v akciji. Sklical je se

ne izvršilnega odbora, da sklepa o

nadaljnji ukrepih arabskih držav.

Razmerje med državo Izrael in sosednjimi državami, ki so strogo arabske, je v stalni napetosti. Eden od vzkrovov, da se je nagnal egipčanski kralj Farouk, je bil tudi ta, da je njegova uprava leta 1948 bila kriva, da so v vojni Judov zoper arabski svet, izveden je ujetnik izvrsnega odbora, da sklepa o

izvršilnega odbora, da sklepa o

nadaljnji ukrepih arabskih držav.

Jude je obtožil Jordana na zahtevo Združenih držav, Velike Britanije in Francije, da so zahtevali

takojšnjo izredno sejo Varnostnega sveta, ki naj reši vprašanje, ali postopanje Judov do

arabskega sveta, ogroža mir ali

ne, da ste točno na mestu.

48-letnica zakona

Prošli petek sta Mr. in Mrs.

Frank in Josephine Razinger iz

7002 Becker Ct. obhajala 48-letnico svojega srečnega zakonskega življenja. Prijatelji Jima Če-

čitajo ter želijo vse najboljše,

da bi zdrava in vesela dočakala

zlati jubilej!

V vprašanju Trsta--nobene spremembe? Posvetovanja z jug. zastopniki

ČAKA SE NA URADNO POROCILO: O ŠKLEPIH KONFERENCE "TREH"

Nedeljske radijske vesti so poročale, da se je danes zjutraj nadaljevalo posvetovanje v Londonu o položaju v Trstu in da je bil k tem posvetovanjem poklican tudi jugoslovanski zastopnik. Časopisne vesti same so trdile, da se ni spremeno stališče Washingtona in Londona, da se zona "A" Tržaškega ozemlja vrne Italiji, ameriške in angleške čete pa umaknejo. Neka vest je vedela povedati, da se je čas, ko naj se te čete umaknejo, podaljšal na nedoločeno dobo.

Italijanski ministrski predsednik Pella je zagrozil, da bo postal ostavko svoje vlade, če bi zavrnjali zastopnika srednjih ministrov štirih omenjenih držav. Na tem sestanku je postal jasno, ali hoče Sovjetska zveza politiko dejani, ne pa besed. Dejanja bi pokazala s tem, da pristane na mirovno pogodbzo Avstrije in z Nemčijo, seveda, kakor jo predlagata Zapadi. Ameriški državni tajnik je tudi mnenja, da za bodoči sejem zavrn

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by

THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
8231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 1-5311 — HENDERSON 1-5312

Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROCNIN)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecov) 6.00
For Three Months—(Za tri meseca) 4.00For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$12.00
For Six Months—(Za šest mesecov) 7.00
For Three Months—(Za tri meseca) 4.50Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at
Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

ANGLEŽI PO KONVENCIJAH

Kakor je bilo mesto Chicago za ameriško demokratisko in republikansko stranko toršče, kjer se je določil predsedniški kandidat in izdelal strankin program, tako je bilo tudi letoviško mesto Margate pozorišče dveh konvencij—britanske delavske in konservativne stranke. Program je izdelala vsaka stranka. Na občnem zboru ene in druge stranke je prišlo na dan, da stranka ni enotna. Vsaj tako so hoteli kritizirati življensko silo stranke zunanje politični opazovalci.

Na prvi pogled je res tako. Vzemimo britansko delavsko stranko. Dvoje imen se sili vedno v ospredje, kadar gre za notranji in zunanje politični program stranke. Prvo ime je Clement Attlee, ki naj bo simbol zmernosti v politiki, še bolj pa nekega kompromisa, ki je tako značilen za britansko politično življenje. Clement Attlee vodi zmerno sredino, pa recimo tudi zmerno desnico. Drugo ime je Aneurin Bevan, bivši minister za narodno zdravje, ko je bila delavska stranka na vladu. Oba, Bevan in Attlee, pomenita neko gotovo notranjo in zunano politiko. Attlee zagovarja sodelovanje Velike Britanije in Amerike, četudi ne kar na slepo. Attlee je ostro kritiziral ameriško zunano politiko, na katero je pač gledal z očmi Britanca in britanskih interesov.

Bevanu se zdi, da je Velika Britanija v njeni zunanjosti politiki preveč pod komando Združenih držav. Angleži naj se oborožujejo, kolikor sami zmorejo, vsled tega pa naj ne bodo pod vojaškim vplivom Amerike, ki sili svoje veznice k oboroževanju. Če naj se Velika Britanija tudi v tem pogledu osamosvoji, naj obnovi svojo tradicionalno zunano trgovino, s komurkoli že; da je kaka država komunistična, naj Velike Britanije ne moti. V notranji politiki zahteva Bevan nadaljnjo socializacijo gospodarstva, dočim so mogočne britanske delavske unije zopet za zmernost in za kompromis. Tam, kjer bo nastala potreba zahtevala socializacijo, naj se ta izvede, seveda, če bo stranka imela moč, toda šele potem, ko se bo vse vprašanje skrbno preštudiralo. Britanski delavec gleda na svojo osebno korist in na praktično življenje. Ali bo njegova mezda višja, če bo imela država kot taka nadzorstvo nad gotovo panogo gospodarstva, ali pa, če se bo pogajal s kompanijo. Kakor na video našelna razlika, ki bi zunanjopolitičnemu opazovalcu dala povod do zaključka, da delavska stranka ni edina, tako je na drugi strani podčrtati posebno britansko politično obiležje. Tudi Britanci je kot človek podvržen razvoju. Do razvoja, do napredka sili akcija, kateri se postavi na pot protiakcija, ali da rabimo še bolj udomačeno besedo reakcija, ki brani zavzeti položaj. Med obema kriloma so, rekli bi posredovalci, ki jih imenujemo zmerno sredino. Brez teh življenskih elementov bi ne bilo zdrave politične stranke, posebno ne v Angliji. Angleško življenje in zgodovina britanskih političnih strank pa pričajo, da tudi v Veliki Britaniji, kakor v Ameriki, ni tako lahko ustanoviti novo politično stranko, ki naj bi se v javnem življaju uveljavila. Tudi ni izstopov iz strank, ker je misel skupnosti izredno močna vez ravno pri Britancih.

Konservativci niso mogli povedati kaj novega izven tega, kar sta jima povedala Winston Churchill in Anthony Eden. Tudi britanska konservativna stranka ima krilo mladih konservativcev, ki vidijo v osebi Winstona Churchilla trenutno le—starost. Zgodovina britanskih političnih strank pa nam tudi povča, da so bili ravno starci parlamentarci kot n. pr. Palmerston, Gladstone, živahni v visokih letih ravno tako, kakor v njihovem cvetu mladosti. Winstona Churchilla obdaja trenutno še literarna gloria. Poleg politika velikega kova, ki bo gotovo stal v zgodovini, je Churchill obdal sijaj močnega literata, ga uvrstil poleg Kiplinga in Bernarda Shawa, vsi trije pa so bili Nobelovi nagrajeni za odlična literarna dela. Če sta bila prvo imenovana literata po poklicu, je Churchill velik literat poleg velikega politika in diplomata. Pa tudi sicer mu mladi konservativci ne morejo očitati starosti v mišljenju. Ideja zbljanja med Francijo in Nemčijo je bila originalna vojna ideja Winstona Churchilla. Koliko drugih idej tudi započetih v njegovi starosti! Trezna politična kritika mora torej računati s političnim stanjem v Veliki Britaniji, takim kot je, brez velikih sprememb.

L.C.

UREĐNIKOVA POSTA

Bazar Progresivnih Slovenk

EUCLID, Ohio—Jesen je krasna. Nam prinaša sad celega leta. Kako vesel je kmet svojega dobro negovanega pridelka. S kakšnim veseljem vse pospravlja pod streho, ker se zaveda, da bo imel zadost za nasititi lačne žedolke.

Tudi Progresivne Slovenke smo vedno pripravljene pomagati svojemu bližnjemu v žalosti in potrebi. Nimamo pa drugih dohodkov, kot da vas zavednih rojakov in rojakinj, katerih vas ni malo, saj to se vidi skoraj na sleherni prireditvi Progresivnih Slovenk.

Naš krožek tukaj v Euclidu bo priredil velik bazar v nedeljo, 25. oktobra. Ime bomo vsakovrstnih stvari, katere so naredile naše članice. Ne bo manjkalno vsakovrstnega slovenskega peciva. Naše članice so obljudile, da bodo napake in nacyrle same dobrot. Oddale bomo tri nagrade. Prva nagrada bo posteljna plahta (quilt), katero so naše članice same sešile, in še dva drugi lepi, nagradi. Pridite in poskusite vašo srečo.

Bazar se prične ob 1. uri po polnem v vršila se bo tudi druga vrste zabava. Ne bo manjkalno za jesti ne za pititi, pa tudi Grabnarjeva godba nam bo zaigrala, da se bomo počutili kot sama mladina.

Vljudno ste vabljeni, pridite v nedeljo, 25. oktobra v Ameriško jugoslovanski center na Recher Ave. Vstopnine ni nobene, imeli boste po mnogo zabave. Na bazarju si boste lahko nabavili lepa božična darila—obenem se zavedajte, da gre ves preostanek v dobre namene.

Mary Kobal, predsednica.

Teden "Združenih narodov"

Clark M. Eichelberger

V tednu 19. oktobra se bo obhajalo osmo obletnico ustanovitve Združenih narodov. Odbor, ki se je zavezal za obhajanje te obletnice v Clevelandu, ima na programu objekt, ki se vrši 21. oktobra ob 12. uri opoldne v Euclid Ballroom hotela Statler.

Na temu sestanku, kjer bodo navzoči razni odlični gostje, predavatelji in radijski komentatorji, bo glavni govornik Mr. Clark M. Eichelberger, direktor ameriške organizacije Združenih narodov. Mr. Eichelberger zasleduje mednarodna trenja že izza prve svetovne vojne, v kateri je sam služil. Tekom 1942 in 1943 je bil svetovalec v Državnem departmaju, naslednja leta pa se udejstvuje pri Združenih narodih, pri katerih je bil načelnik komisije za človečanske pravice v Svetovne federacije organizacij Združenih narodov.

Poleg Mr. Eichelbergerja, bo nastopal kot častni gost Mr. Jim Lucas, prekomorski poročevalci za Scripps-Howard časnikarsko omrežje, ki se je pred kratkim povrnili s Koreje.

Načelnik Clevelandskega odbora za proslavo osme obletnice Združenih narodov je Mr. Cyril Bath, predsednik Cyril Bath družbe.

V Hamletovi deželi

Ssimpatije Dancev do Jugoslavije

KOPENHAGEN — Danska je daljna severna dežela in le malo vemo o njej. Poznamo imenih dveh Andersenov, izmed katerih je eden klasični pisec bajk, drugi pa pisec socialnih del; poznamo slavnega astronoma Tycho de Brahe, fizika in matematika Ole Remerja, ki je odkril svetlobno hitrost, in še nekaj drugih osebnosti.

Ker leži na prehodu iz Baltiskega v Severno morje, ima Danska velik trgовski, politični in strateški pomen. Razumljivo je torej, da je imela ta država v minulosti tolikšno politično moč in vlogo. Od ondod se je izseljevalo največ Vikingov, ki so se zaradi prenaselenosti napotili na Atlantik. Izkreali so se v Angliji in zavzeli Islandsko in Gronland in že zdavnaj pred Kolumbom dosegli Severno Ameriko. Osvojili so tudi Švedsko in Norveško ter vpadi globoko v Nemčijo in druge baltske dežele. Med vsemi narodi na svetu imajo Danci najstarejšo zastavo, "daneborg," pod katero so že 1219 leta bojevali proti Estoncem. Danes Danci nimajo velikih zahtev. Zavajajo se, da so majhno ljudstvo, država s komaj 4,200,000 prebivalci. Spriznati so se morali z odcepitvijo Islandske, otokom Færøerom pa so dali najširšo samoupravo.

O sedanjih mednarodnih političnih odnosih Danske so me poučili sami Danci. Ceprav so pristop Danske k atlantskemu paketu sprejeli kot nujno potrebu zaradi obrambe pred morebitnim napadom, pa ljudstvo nad tem vendar ni navdušeno. Zdi se, da so v dvomu, ali Danski bolj grozi sovjetski napad ali nemška nadoblast. Še vedno niso urejene zahteve Američanov po odstopitvi baz, ljudstvo pa tega nikakor ne želi. Dansko ljudstvo bi bilo bolj zadovoljno s paktom Skandinavskih držav. Dansko ljudstvo je trdno odločeno vedno in proti vsem braniti svojo svobodo in neodvisnost. Danci težje predvsem po tem, da se gospodarsko čimborj dvignejo in dosežejo čimborj življensko raven.

Razumljivo je, da Danci o Kopenhagenu govorijo raje kot o "severnem Parizu" kot o "severnem Gibraltarju." Vlogo Gibraltarja pa je sicer nekoč imela trdnjava Kronborg pri Helsingorju, kamor je Shakespeare postavil svojega Hamleta. Številni turisti, ki obiskujejo Dansko, prihajajo v Kronborg, kjer je vse tako urejeno, da se lahko čimborj vžive v Hamletovo dobo. Vsako poletje uprizarjajo pod vodjem nebom med zidovjem dvorca to znano Shakespeareovo tragedijo, ki jo predstavljajo najboljši igralci. Poleg Kronbergovih obzidij še stote stari topovi, usmerjeni v Sundsko ozimo in proti Švedski obali, ki je oddaljena približno 5 km.

Cenijo, da ima danes Kopenhagen s predmetijem okrog 1,200,000 prebivalcev. To je res preveliko mesto za tako, majhno deželo, podobno kot je Dunaj za Avstrijo. Velikost Dunajca je lahko razložimo s tem, da je nekoč bila prestolnica velike države. Kopenhagen pa ima toliko prebivalcev, ker ni le glavno mesto Danske, temveč tudi glavno pomorsko in trgovsko središče Severne Evrope. Ladje, vlaki in letala, ki potujejo v Baltske države, vozijo preko Kopenhagena. Ceprav mnogo zidajo, je vendar pomanjkanje stanovanj, v hotelih pa ni vedno lahko najti prostor. Kopenhagen se širi in je pogoljni že mnogo naselij v premeru 30 km. Kjer so še pred kratkim bili travnik, se dvigajo sodobne stavbe z vsemi udobnostmi. Zidajo stalno, v čemer je Danska zelo podobna Jugoslaviji.

Zdi se neverjetno, toda težave prihajajo ravno od tam, od koder bi jih najmanj pričakovali. Največji danski potovalni biro se je obrnil na naš "Putnik" glede organizacije skupin-

skih potovanj danskih turistov po Jugoslaviji. Ceprav so Danci dvakrat pisali, niso od Putnika prejeli nobenega odgovora!

Najboljšo turistično propaganda za našo državo ustvarja samo Danci. Trije danski amaterji so med bivanjem v Jugoslaviji posneli vsak po en barvni film o naši deželi. Ti filmi so uspel kot vsak naš propagandni kvalitetno boljši in imajo večji film. Popolnoma samoinicativno jih prikazujejo po vsej Danski. To je za našo državo nedvomno zelo pohvalno, ker priča, da naša domovina navdušuje tuje in da se lahko uvrsti među najznamenitejše turistične dežele.

Ozreen Nedeljkovič.
(Po "Ljudski pravici")

Novi grobovi

(Nadaljevanje)

leti. Bil je član društva Viola Tent, št. 294 The Maccabees.

Tukaj zapušča soproga Emilio, rojena Walters, hčere Emily, Mrs. Florence Hutchins in Clara, sinova Louis, ki se nahaja v ameriško mornarico na Koreji, in Clarence, ter tri sestre: Mrs. Frances Gliha, Mrs. Ella Keglovici in Mrs. Anna Keglovici. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 8.15 uri iz pogrebne zavoda Louis Ferfolja v cerkev sv. Juda na Richmond Rd. ob 9. uri in nato na pokopališče Calvary.

ANDJA MELENKOVICH

Na

svojem

domu

je

umrl

zgaj

VOHUNI

IN SKRIVNOST
ATOMSKE BOMBE(PO ZAPISKIH POLKOVNIKA KANADSKE PROTI-
OBVEŠČEVALNE SLUŽBE RICHARDA HEARSHA)

(Nadaljevanje)

"Res je seveda, da vse to ne gre brez razburjenj in zanimivih doživetij. Zgodilo se je celo, da smo za poživitev naše domišljije privlekle na dan stare detektivske romane.

Buster ni razumel, kaj hoče Leopole. Nevoljno je posegel vmes:

"Tu morda to ni važno, saj gre samo za malenkostne podrobnosti.

Prisotni pa so Leopolea pograbili za besedo:

"Kar povejte vse! Tako bomo vsač bolje razumeli te stvari.

Leopole je listal po svojih spisih. Med napetim pričakovanjem je začel pripovedovati, oziroma poročati. Zgodba velen vohunu, o katerih je govoril, je dokazovala, da sovjetska obveščevalna služba niti najmanj ne zametuje in ne prezira fantastičnih sredstev, kljub temu, da se sovjetski film in književnost izogiblja fantaziji ter se strogo držita le dolgočasne, sive vsakdanosti.

XVIII. poglavje

Znanstveniki v škripeih

"Razumljivo je samo po sebi," je začel pripovedovati nadzornik Leopole, "da smo najprej hoteli odkriti skupino, ki je stikala za skrivenost atomske bombe in za najvažnejšimi izsledki na področju atomskega raziskovanja. Z Guzenko pomočjo in s pomočjo njegovih papirjev smo našli precej podatkov o skupini, ki je bila označena s črkami 'B.' Skupino so označili tako samo zategadelj, ker so se agenti skupine imenovali z začetnico 'B': Bacon, Buglay, Badeau.

Zvezni agent te skupine je bil sodelavec vojaškega lista "Canadian Affairs," nadporočnik Lenan. O njem smo našli točne osebne podatke. Izsledki opazovanj in ugotovitev niso dopuščali nobenega dvoma, da imamo resnično opraviti s sodelavcem vojaškega lista, ki je hotel zapustiti uredništvo.

Eno teh pisem, ki jih je prinesel Guzenko, je poročalo o dejavnosti treh glavnih agentov. Pisemo je bilo napisano v uredništvu. Da bi zapisalo sled, je bilo naslovljeno na nekega očeta in mater.

Po nekaterih stavkih z vsebino družinskega značaja je sledilo poročilo o delu treh agentov in o podatkih, ki so jih oni preskrbeli. Podatki, ki so se nanašali na Badeauja, so bili najbolj prozorni in smo takoj ugotovili njegovo istovetnost. Badeau je v resnici Dornford Smiths, inženir elektrotehnik, ki je delal pri družbi Telephone Bell. Ker je tudi tam vršil različne pozicije, so ga vključili v CaRDE. Kratica pomeni oddelok kanadskega znanstvenega raziskovalnega zavoda—Canadian Research Department Explosive. Ta zavod so ustavili zaradi tega da bi tudi po vojni še nadalje usmerjali raziskovalno delo in delovanje tovarn orožja.

Delo vseh teh zavodov v celoti je poznal samo svet CaRDE. Na vsakem raziskovalnem področju sveta je potekal drugačen način delovnega, oziroma tehničnega procesa. Znanstveniki, ki so bili zaposleni v CaRDE so poznali samo območje lastnega dela. Tudi znanstveniki, ki so prihajali iz ZDA ali iz Anglije, so se lahko poučili samo s tistim delom raziskovalnih rezultatov, ki so spadali v njihovo ožjo stroko. Tuji znanstveniki so v posameznih zavodih dobili podatke,

pogojno smo morali najti tega človeka, da bi ga kaznovali ali da bi mu vsaj prepričeli izdajo drugih, mnogo važnejših reči.

Ugotovili smo že, da so agente pridobivali po določenem sistemu. V vohunsko delo so vpregli bodisi znanstvenike ruskega porekla, bodisi takšne, ki so simpatizirali z Moskvo. Prav tako nam ni bilo znano, če niso tudi ilegalnih imen zbirali po nekem določenem sistemu, če niso tudi ilegalna imena kot so bila Bacon ali Buglay, Bacon namreč pomeni slanijo, oziroma debelega človeka. Morda pa so ga primerjali tudi z ministrskim predsednikom na dvoru angleške kraljice Elizabeth in pozneje na dvoru kralja Jakoba.

Tega sem se spomnil samo zategadelj," je razlagal nadzornik Leopole, "ker so se znanstveniki, ki so delali v raziskovalnih zavodih, morali za dalj časa odpovedati javnemu življenju. V družbo, zlasti pa med ženske, nismo smeli niti mogli, kajti živeti so moralni samo v zavodu. Nismo med njimi niso bili oženjeni.

Nastalo je torej vprašanje, če niso znanstvenika Bacona, najnevarnejšega agenta iz skupine "B," ujeli ravno na tej stvari, saj je bil nagnjen k nenaravnim stristem. Morda so ga prav s tem prisili, da je začel vohuni na Ruse.

Na tej točki preiskave smo običali in smo morali upoštevati vse možne okolnosti. Na obesnem področju v raziskovalnih zavodih je delalo več sto znanstvenikov. Med njimi je bilo šestnajst takšnih, ki so bili ruskega porekla. Po meščanskem pojmovanju so bili mnogi znanstveniki čudaki, ki so se s svojim delom trudili za mir in napredek vsega človeštva, za sodelovanje med vsemi narodi. Po tej oceni je bil vsak pripravljen sodelovati tudi z Rusi in vohuniti zanje. Začeli smo torej znanstvenike opazovati, več sto znanstvenikov hkrati.

Posrečilo se nam je, da smo stalno opazovali nekaj članov Svetega Cadre, ki so poznali celotno raziskovalno delo te organizacije.

Pri tem je šlo za kakih pet ali šest članov sveta. Med njimi je bil samo eden ruskega porekla, a o kakšnih protinaravnih nagjenjih ni bilo pri njem nobenega sledu. Vedeli smo, da mnogo potuje, da se stalno druži z lepimi ženskami, ki jim dvori in jim pošilja šopke cvetja. Na tege se je nanašalo tudi Lenanova poročilo, češ, da ni samo univerzitetni profesor, temveč tudi rezervni topniški major. Nismo pa imeli nobenih dokazov, da je vohun.

Uvrstili smo ga torej med tiste, ki smo jih zaupali pevki Joani Daniellovi. Naročili smo ji, naj si pusti dvoriti od priletnega znanstvenika. Rekli smo ji, naj ga toliko naveže nase, da ga nam ne bo treba nadzorovati. V nekem razgovoru nam je pevka pripovedovala, da se priletni mož resnično stalno vrati okrog nje, da pa ne kaže niti najmanjšega znaka, da ga mikajo njeni čari. Dotaknil se ni niti njene roke. Vsi znaki so kazali, da njegov vzdržljivosti ni bil vzrok samoučku, saj je bil to posvetnjak, človek, ki je videl dobršen kos sveta.

Pevka ni niti slutila, kaj vse nam je izdala s svojimi prezirljivo in zasmehljivo izrečenimi besedami. Znanstvenik samo zato išče žensko družbo, da bi prikril svoja resnična spolna nagnjenja. To smo razločno posneli iz pevkinega pripovedanja. Morali smo se torej odločiti za gladki položaj, se je jadrno spet umaknil. Nenadoma so ugasnile luči in več mož hkrati se je vrglo na nas. V temi se je razvila srdita borba s pestmi. Detektiva, ki je hitel iz hiše po pomoč, so pobili na tla. Stisnili so nas že v kot in nekaj stanovalcev te nečedne hiše je hotelo pobegniti med vročim pretepom. Ker je bilo poslopje obkoljeno, so naši ljudje zu-

v predmestju našli moško javno hišo. Pripravljali so se na udar. Šel sem z njimi, ker sem upal da najdem tam primernega človeka. Dotlej sem vedel, da so takšne hiše obstajale samo v Berlinu. Izkazalo se je, da je tudi v Montrealu bil lastnik te javne hiše neki Nemec, ki je svoje žrtve poiskal v vrstah nemških vojnih ujetnikov. Svoj "obrat" je imel za neko majhno gostilno. Hiša je zunaj izgledala kakor kakšna krčma. Ko smo nekateri vstopili v civilnih oblekah, nismo našli nič sumljivega.

Eden detektiv se je začel vrati vokrog gostilničarja, ki ga je med pomembnim mežikanjem odvedel iz sobe. Ne dolgo za tem smo tudi drugi sedeli v elegantno opremljeni dvorani: hreščec gramofon, dolga točilna miza, polmrak in v ženske oblike oblečeni moški, debelo premazani s pudrom in drugimi toaletnimi potrebščinami... — Iz dvorane je vodil ozek hodnik. Ob njem so se vrstile majhne sobice.

Na dogovorenji znak smo hkrati vstali na različnih kotih dvorane in potegnili pištole. Drugi gosti in gostilničarji so s pravcatim ženskim vriščem zbežali v njibljički kot, ne samo iz dvorane, temveč tudi iz hodnika. Vsi so bili strahopetni, histerični ljudje. Ni se nam bilo treba batiti nobenega odpora, nismo pa računali s tem, da lastnik in njegov edini natakar nista takte vrste človeka. Kar sta počenjala, je bila njuna trgovina. Ko je lastnik na glasno vpitje pomolil glavo skozi vrata in pregleb položaj, se je jadrno spet umaknil. Nenadoma so ugasnile luči in več mož hkrati se je vrglo na nas. V temi se je razvila srdita borba s pestmi. Detektiva, ki je hitel iz hiše po pomoč, so pobili na tla. Stisnili so nas že v kot in nekaj stanovalcev te nečedne hiše je hotelo pobegniti med vročim pretepom. Ker je bilo poslopje obkoljeno, so naši ljudje zu-

naj od beguncev kmalu izvedeli, kaj se dogaja v hiši. Vrli so vanjo in kmalu končali pretep.

Med ujetniki je bil tudi slušatelj univerze. Bil je nemškega porekla, dekliško mehak in nenačadno lep fant. Stalno je jokal in se zvijal v hysteričnih napadih. Vpil je, da je te reči počel sam, da bi prišel do potrebnega denarja za študije. Tega človeka sem si izposodil od montrealske policije. Obljubil sem mu, da ga osvobodim, če bo uspešno izvrnil nalogo, ki mu jo bom zaupal.

Odvedel sem ga v Ottawa ter mu naročil, naj se javi pri profesorju in mi pove, da bi rad postal njegov slušatelj. Reče pa naj mu, da nima denarja, da bi odpotoval v Kingston, kjer bi na Queen-univerzi rad poslušal njegova predavanja. Naš znanstvenik se je ujel. Fant mu je bil všeč in mu je zato takoj obljubil, da mu bo pomagal, če... Mene seveda ni zanimalo znanstvenikovo ljubezensko življenje. Ko je fant odšel na dogovorenji sestanki in prilizajoče zahteval nekaj zaupnih podatkov, ga je znanstvenik nagnal. Tudi dva naslednja poizkusa nista uspela.

Obstali smo in smo se morali odpovedati tej sledi. Nismo pa imeli nobenega drugega izhoda, nobenega zanesljivega podatka o najnevarnejšem vohunu. Nazačnje smo poizkusili še nekaj. Poslali smo mladeniča ponovno k znanstveniku v njegovo hotelico soro. Naslednji dan ga je mladenič začel dobesedno izkoristi. Skliceval se je na nadporečnika Lenana in dejal, da ga nadomestuje v omrežju. Tedaj je šel naš znanstvenik na limanje. Fantu je kar v pero narekoval nekaj važnih podatkov. Nadobili smo še nekaj poizkusov, da bi dognali, če se morda znanstvenik hoče fanta iznenediti. Znanstvenik pa se je dobesedno zanjubil vanj in mu povedal vse, karkoli je fant zahteval od njega.

"Znanstvenik se piše," — Leopole je opazoval učinek svojih besed — "Isidor Halperen."

V dvorani je zašumelo kakor v panju. Vsi so prav dobro poznali ime Halperen. Znanstvenik je bil svoj čas aktiven topničarski čašnik in je v času prve svetovne vojne dosegel čin majorja. Bil je svetovno znan matematik, profesor Queen-univerze v Kingstonu in nekaj časa celo njen rektor. Med drugo svetovno vojno se je spet javil v vojaško službo, čeprav bi ga ne razrešili, saj je s predavanji mnogo pomagal pri najtežjih fizikalnih in kemičnih delih raziskovalnega zavoda.

(Dalje prihodnjih)

**CHICAGO, ILL.
FOR BEST
RESULTS IN
ADVERTISING
CALL
DEarborn 2-3179**

DOMESTIC FEMALE

Good Home needs Responsible WOMAN under 40. Other help in household. Own room, bath. Good wages. References. GRaceland 7-4960

WANTED TO RENT

RESPONSIBLE Policeman, wife (expectant parents), need 4-5 room unfurnished apartment. Good location W. or N.W. Moderate rental. Columbus 1-7215

**REAL ESTATE
FOR SALE**

For Sale by owner BUNGALOW—5 room brick with corner store front. 2 car garage. Automatic oil heat. Ideal for physician, dentist or beauty shop. Near shopping, schools, bus line. 7441 South Morgan. TRIangle 4-0405

SOUTHWEST — Modern Brick Town House. 5 large rooms, tile bath, gas heat, fine location. Near schools and good transportation. \$16,500. Call UNiversity 4-0146

BUSINESS OPPORTUNITY

BARBER SHOP — 3 working chairs, long established business on bus line. Disabled veteran must sell. 2 room apartment in rear. Sacrifice business and building. Good S. W. side location. — Dankers, 7020 Racine STewart 3-3125

Good Opportunity to buy DRUG STORE. N.W. side. Well established business. Selling partners disagree. See to appreciate. SEEley 3-9351

Good Chance to buy TAVERN — Well established neighborhood trade. Selling due to ill health. DIversey 8-8681

Good Opportunity to buy TAVERN — Excellent business on S. Ashland. Selling due to illness. Call owner. FUlton 5-6698

Good Buy — CONFECTIONERY Only selling, leaving town due to illness. Well established trade. See for yourself. Nice living quarters. Call AVenue 3-9542

Calumet City—GROCERY STORE \$3,900 plus stock. Must sell due to health. Walk-in ice box, meat counter, 2 scales, cubic machine, Grinder, deep freeze. Nice 5 room living quarters. Low rent. Calumet City, III. TORrence 2-6760

Good Chance to buy BEAUTY SHOP in loop. Well established clientele. Owner selling due to illness. See to appreciate. Best offer. DElaware 7-0322

Naznanilo in zahvala

Globoko potri in z žalostjo v naših sрcih naznanjam vsem sorodnikom in prijateljem tužno vest, da je kruta smrt posegla s svojo koščeno roko v našo sredo ter nam nenadoma odvedla s seboj v večnost našega preljubljenega sopoga, dragega očeta, starega očeta in brata

JOSEPH DOLINAR st.

Iskrena hvala duhovščini pri fari sv. Vida za opravljene cerkvene pogrebne obrede.

Našo iskreno zahvalo izrekamo vsem sorodnikom in prijateljem, ki ste stali ob strani, nas tolažili in bili v pomoč na en ali drugi način, ko je kruta smrt iztrgala iz naše srede dragega pokojnika. Bodí vsem, ki ste izrazili svoje sočutje osebno ali pismeno, izrečena naša hvala.

Enako se želimo posebej zahvaliti tudi našim sosedom za prvo pomoč in tolažbo ob nenadni izgubi sopoga in očeta. Najlepša hvala tudi Mr. John Tavčarju, tajniku društva Carniola Tent za lep nagroben govor pokojniku v zadnje slovo.

Sprejemite vsi našo najlepšo zahvalo za vse, kar ste dobrega storili za nas v tem času.

Ti pa, predragi soprog, oče, starci in brat, počivaj v miru v svobodni ameriški zemlji. Z hvaležnostjo se Te bomo spominjali do konca naših dni, saj si bil zvest življenjski drug, skrbni oče svojim otrokom ter iskren prijatelj vsem, ki so Te poznali.

Nastala je vrzel v našem krogu, a usoda je tako odločila. Solznih oči se oziramo za Teboj, a dragega sopoga in očeta od nikoder ni.

Smrt je kruta, neusmiljena, kar vzame, več nazaj ne da, a v naših sрcih si ohranimo lep spomin na Te.

Počivaj v miru — snivaj sladko večni sen!

Oko nam Tvoje več ne sije,
srce ljubeče več ne bije,
za Te se gorka solza lije —
a zamar
Tebe krije grob hladan.

ALBERTA, sopoga

SLAVKO in Joseph, sinova

vnuki in sinahi

RUTH, hči

v stari domovini pa zapušča brata FRANCETA in LOJZA ter sestro MICI BRICELJ in več sorodnikov

Cleveland, Ohio, dne 19. oktobra 1953.